

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА
ТЕХНОЛОГІЙ
ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРАВА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ГРОШІ ТА КРЕДИТ**

Затверджено:

Протокол засідання кафедри
фінансів, обліку і оподаткування
№ 1 від 31 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри ФОО
С.М. Шуляренко

Викладач	Андрєєва Олена Володимирівна Кандидат економічних наук, доцент
Посилання профіль викладача на сайті ДУІТ	Андрєєва Олена Володимирівна
E-mail	cheetah2007@ukr.net
Факультет, Кафедра	Факультет Управління і технологій/ Кафедра Фінансів, обліку і оподаткування м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 602 телефон: +38044 591-51-08
Консультації	Кожен вівторок та четвер з 15 до 17 м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 602 або за ZOOM посилання

Офіційна назва освітньої програми	Маркетинг
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань, спеціальність	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування» 075 «Маркетинг»
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Цикл дисциплін професійної підготовки, вибіркова
Курс / Семестр викладання	3/5
Обсяг дисципліни	4 кредитів ECTS / 120 загальна кількість годин
Види та кількість аудиторних занять, денна/ заочна	Лекції – 24 годин / 4 годин Практичні заняття – 20 години / 4 години
Форма контролю	Залік
Локація та матеріально-технічне забезпечення	Аудиторія згідно з розкладом. Мультимедійний проектор, мережа Internet.
Мова викладання	Українська

Мета вивчення дисципліни	Формування у студентів знань щодо сутності та механізму функціонування таких категорій, як гроші, кредит, грошовий ринок, процент; надання студентам теоретичної та методологічної бази для подальшого оволодіння практикою використання грошово-кредитних інструментів та уміння оцінювати й аналізувати грошово-кредитну політику, що проводиться в країні.
Загальні компетентності	ЗК04. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК08. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК11. Здатність аналізувати поведінку ринкових суб'єктів та визначати особливості функціонування ринків. СК12. Здатність обґрунтовувати, презентувати і впроваджувати результати досліджень у сфері маркетингу.
Програмні результати навчання	ПРН2. Аналізувати і прогнозувати ринкові явища та процеси на основі застосування фундаментальних принципів, теоретичних знань і прикладних навичок здійснення маркетингової діяльності. ПРН3. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань у сфері маркетингу.

ЧИМ ЦІКАВИЙ КУРС:

Курс дає можливість розширити світогляд та професійні компетенції, поглибивши знання з теорії грошей та кредиту, отримавши цікаву інформацію про:

сутність грошей, концепції їх походження, історичні форми грошей;
грошовий оборот, його основні сфери, закон грошового обороту;
сутність, структуру грошового ринку, його елементи та інструменти;
грошову систему, її склад, елементи та їх характеристику. Еволюцію грошових систем;
монетарну політику Центробанку країни та її інструменти;
інфляцію, її форми та причини виникнення;
валютний ринок і операції валютного ринку;
необхідність, сутність, функції та види кредиту;
фінансових посередників грошового ринку та їх функції;
Центральний банк як орган державного грошово-кредитного регулювання економіки;
міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Модуль 1. «Гроші та кредит»

Змістовий модуль 1. «Необхідність та сутність грошей. Грошовий оборот і грошові системи»

Тема 1. Походження, сутність та функції грошей

Економічна сутність грошей, концепції їх походження. Історичні аспекти зміни форм грошей та їх характеристика. Функції грошей і механізми їх взаємодії. Історичні аспекти походження гривні. Аутентичні слов'янські грошові системи. Роль грошей у ринковій економіці.

Ключові слова: гроші, функції грошей, форми грошей, еволюція грошей.

Тема 2. Грошовий оборот і грошова маса

Грошовий оборот. Сукупний грошовий оборот та оборот грошей у межах індивідуального капіталу. Суб'єкти грошового обороту. Структура сукупного грошового обороту. Основні сфери грошового обороту: безготівковий, готівковий, співвідношення між ними. Грошова маса. Грошові агрегати їх структура, призначення, аналіз. Грошова база. Закон грошового обігу. Швидкість обігу грошей та фактори що її визначають.

Ключові слова: грошовий оборот, готівкові гроші, безготівкові гроші, маса грошей, грошовий агрегат.

Тема 3. Грошовий ринок

Сутність грошового ринку. Основні канали, елементи та інструменти грошового ринку. Структура грошового ринку. Попит на гроші. Основні мотиви сукупного попиту на гроші. Чинники, що визначають параметри попиту на гроші. Пропозиція грошей. Загальні теоретичні положення пропозиції грошей. Механізм формування пропозиції грошей. Роль кредитної системи у формуванні пропозиції грошей.

Ключові слова: гроші, грошовий ринок, попит на гроші, пропозиція грошей, мотиви попиту, ціна на гроші.

Тема 4. Грошові системи

Поняття грошової системи. Склад грошової системи. Елементи грошової системи та їх характеристика. Еволюція грошових систем. Державне регулювання грошового обороту і місце в ньому фінансово-бюджетної та грошово-кредитної політики. Грошово-кредитна політика, її цілі та інструменти. Становлення та розвиток грошової системи України.

Ключові слова: гроші, грошова система, еволюція грошових систем, монометалізм, біметалізм, Центробанк, регулювання, грошова політика.

Тема 5. Інфляція та грошові реформи

Сутність інфляції та її основні форми: повзуча, галопуюча, гіперінфляція. Причини інфляції, її еволюція. Інфляція попиту. Інфляція витрат. Показники вимірювання інфляції. Соціально-економічні наслідки інфляції. Особливості інфляційного процесу в Україні.

Грошові реформи як радикальні заходи негативних наслідків інфляції. Класифікація грошових реформ. Грошова реформа в Україні.

Ключові слова: гроші, інфляція, види інфляції, індекс інфляції, причини інфляції, Центробанк, монетарна політика, грошова реформа.

Тема 6. Валютний ринок і валютні системи

Сутність та класифікація валют. Валютний курс, фактори, що впливають на нього та порядок його визначення. Регулювання валютних курсів. Загальна характеристика та структура валютного ринку. Елементи та інструменти валютного ринку. Операції валютного ринку. Валютні ризики і методи валютного страхування. Суть міжнародних валютних відносин.

Поняття валютної системи її елементи. етапи розвитку і їх характеристика. Основні елементи національної валютної системи

Ключові слова: валюта, валютний курс, режим конвертації, валютний ринок, операції, ризик, валютна система.

Модуль 2. «Кредит у ринковій економіці»

Тема 7. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм

Загальні методологічні основи кількісної теорії грошей. Постулати абстрактної теорії грошей. Монетарна теорія грошей і її основні напрями: класична і неокласична теорії грошей, сучасний монетаризм. Основні аспекти грошово-кредитної політики Центробанку у світі сучасного монетаризму.

Ключові слова: гроші, теорії грошей, грошова політика, монетаризм, Центробанк.

Тема 8. Кредит у ринковій економіці

Теорії кредиту. Необхідність, сутність та функції кредиту. Види кредиту. Сутність, організація та технологія банківського кредитування. Кредитний ризик і способи його мінімізації.

Роль кредиту в умовах розвитку національної економіки та його межі.

Ключові слова: кредит, теорії кредиту, банк, банківський кредит, кредитний ризик, процент.

Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку

Сутність та функції фінансового посередництва: ознаки посередництва та його еволюція, функції фінансового посередництва. Фінансово-кредитна система та характеристика її елементів: структура фінансово-кредитної системи, банківські інститути, основні види небанківських фінансових інститутів та їх розвиток в Україні.

Ключові слова: грошовий ринок, фінансовий посередник, комерційний банк, банківська система, Центробанк.

Тема 10. Центральні банки

Центральний банк – орган державного грошово-кредитного регулювання економіки: роль, значення, функції та організація діяльності центральних банків. Історія появи та розвитку Центробанків.

Національний банк України (НБУ): особливості створення, діяльність і перспективи розвитку. Функції НБУ. Емісія готівки та організація грошового обігу. Реалізація грошово-кредитної політики Центробанком країни.

Ключові слова: Центробанк, комерційний банк, банківська система, регулювання, рефінансування, емісія грошей, монетарна політика.

Тема 11. Комерційні банки

Суть та призначення комерційних банків, їх класифікація та правова основа діяльності. Принципи діяльності комерційних банків, їх функції. Банківські ресурси та їх структура. Загальна характеристика банківських операцій.

Активні та пасивні операції комерційних банків, їх характеристика. Ризики в банківській діяльності та способи їх мінімізації. Сучасні тенденції розвитку банківського ринку України.

Ключові слова: комерційний банк, банківська система, Центробанк, банківські ресурси, операції комерційного банку, ризик банківської діяльності, регулювання.

Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною

Міжнародні валютно-кредитні інститути, їх основні функції та співпраця з Україною. Міжнародний валютний фонд (МВФ) і його діяльність в Україні. Світовий банк та його співробітництво з Україною. Діяльність ЕБРР в Україні. Регіональні фінансово-кредитні Установи.

Ключові слова: міжнародні фінансові інститути, кредитування, Центробанк, МВФ, ЕБРР.

Практичні заняття курсу передбачають виконання ситуаційних, тестових та інших завдань, опитування та дискусії за темами, короткі виступи та презентації з тематики дисципліни.

Тематика практичних занять:

Тема № 1. Дослідження необхідності, сутності, походження грошей. Функції грошей.

Тема № 2. Аналіз грошового обороту та грошової маси.

Тема № 3. Аналіз тенденцій грошового ринку.

Тема № 4. Оцінка інфляція.

Тема № 5. Аналіз валютного ринку та операції валютного ринку.

Тема № 6. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм.

Тема № 7. Формулювання та розв'язання задач по кредитуванню суб'єктів ринкової економіки.

Тема № 8. Аналіз діяльності фінансових посередників грошового ринку.

Тема № 9. Дослідження діяльності Центрального банку країни як органу державного грошово-кредитного регулювання економікою.

Тема № 10. Дослідження діяльності Міжнародних валютно-кредитних установи та форм їх співробітництва з Україною.

Приклади практичних завдань:

Практичне завдання:

Банк видав кредит підприємству в розмірі - 500 тис. грн., під 14 % річних на строк 5 місяців. Розрахуйте загальний розмір боргу на кінець строку, якщо згідно з умовами договору 20% суми кредиту підприємство повернуло через два місяця зі зміною відсоткової ставки на 12% річних.

Ситуаційні завдання:

Поясніть, які функції виконують гроші коли Ви:

- а) сплачуєте комунальні послуги;
- б) розраховуєтесь за товари з постачальниками через банк;
- в) отримуєте стипендію;
- г) купуєте акції будь-якої компанії.

Приклад тестового завдання:

Грошовий агрегат М0 містить:

- а) готівку в обігу;
- б) залишки грошових вкладів на банківських рахунках до запитання;
- в) залишки грошових вкладів на банківських страхових рахунках;
- г) кошти клієнтів за трастовими операціями банків.

Індивідуальні завдання

Для стимулювання науково-дослідницького й творчого інтересу здобувачів вищої освіти і здобуття ними навичок наукової діяльності вони залучаються до виконання додаткових видів робіт в певних проєктах, ця діяльність враховується при підведенні підсумків роботи здобувачів вищої освіти у семестрі. Так, наприклад, здобувачам вищої освіти може бути запропоновано виконання рефератів за темами дисципліни «Гроші та кредит» у вигляді презентацій та захистити її на практичному занятті. Найкращі рекомендуються до виступу на науково-практичній конференції.

Індивідуальні види робіт можуть бути змінені та доповнені за ініціативою викладача або здобувача освіти (за погодженням із викладачем).

ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль – 100 балів Підсумковий контроль – залік
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру.	

Відвідування лекцій:

За відвідування кожної лекції нараховується 1 бал. Максимальна сума становить 12 балів.

Практичні заняття:

Оцінюються за активністю здобувачів освіти на заняттях, їх відповідями, доповідями та ступенем залученості у дискусії (до 7 балів).

Максимальна сума становить 7 балів за кожне заняття, 70 балів - максимальна сума.

Самостійна робота

Написання та захист реферату (тематика погоджується із викладачем курсу) у вигляді доповіді та/або презентації оцінюються у 10 балів.

Підсумковий контроль - Залік

Здобувач отримує підсумкову оцінку за результатами поточного контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач, становить 100.

Якщо протягом семестру здобувачем за поточним контролем набране більше 100 балів, то вони прирівнюються до 100.

Додаткові бали до поточного контролю здобувач освіти може отримати, пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни та пройшовши процедуру визнання згідно [Положення про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ](#).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
82-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками
75-81		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками
64-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками
60-63		E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки
35-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота що потребує доробки
1-34		F	«Безумовно незадовільно» теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

ІНФОРМАЦІЙНО- МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення:

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Ільчук В.П., Андрєєва О.В. Гроші та кредит. Навчально-методичний посібник. К.: ДЕДУТ, 2013, 263 с.
3. Конспект лекцій.

4. Електронні ресурси бібліотеки ДУІТ: <https://library.duit.in.ua>.

Список рекомендованої літератури

Базова:

1. Александрова М.М. Маслова С. О. Гроші. Фінанси. Кредит. Навчально-методичний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2002, 336 с.
2. Гроші та кредит: підручник / за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 892 с. URL: https://D:/DOCS/Downloads/Dziubluk_Groshi_ta_kredyt.pdf
3. Гроші та кредит: Підручник за ред. М.І. Савлука К.: КНЕУ, 2006, 722 с.
4. Гроші та кредит: Підручник Б. І. Івасів. К.: ТАНГ, 2005, 528 с.
5. Дослідження грошово-кредитного ринку: навчальний посібник. І. В. Белова. Суми: Сумський державний університет, 2020. 147 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/78946/3/Bielova_d
6. Історія грошей і банківництва. Підручник. І.Г. Скоморовіч, С.К. Ревенчук, Я.Й. Малік та ін. Атіка, 2004. 340 с.
7. Коваленко Д.І. Гроші та кредит: теорія та практика. Навчальний посібник. 3-е видання доповн. та перероб. К: Центр учбової літератури 2011, 325 с.
8. Конституція України 254к/96-вр поточна редакція - Редакція від 01.01.2020 підстава 27-IX. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>
9. Мещеряков А. А. Організація діяльності комерційного банку. Нав. посібник. К.: 2007. 608 с.
10. Навчальний посібник: Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Гроші та кредит: навч. посіб.; уклад.: М.М. Дученко, Ю.О. Єрешко, О.А. Шевчук. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2018, 108 с. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/2>
11. «Про банки і банківську діяльність» Закон України від 7.12.2000 р. № 2121 зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
12. «Про валюту і валютні операції» Закон України від № 2473-VI в редакції від 13.02.2020, підстава - 440-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>.
13. «Про інвестиційну діяльність» Закон України від 18.09.91 р. № 1560 зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
14. «Про Національний банк» Закон України від 20.05.99 № 679 –XIV зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
15. «Про обіг векселів в Україні» Закон України від 05.04.2001 № 2374-III зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>
16. «Про платіжні послуги» Закон України. Документ 1591-IX. Редакція від 01.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>
17. «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» Закон України від 23.02.2012 № 4452-VI зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/4452-17>.
18. «Про споживче кредитування» Закон України від 15.11.2016р. № 1734-VIII зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1734-19>
19. Щетинін А. І. Гроші та кредит: Підручник. 4-е видання допов. та перероб. К: Центр учбової літератури, 2010, 440 с.

Допоміжна:

1. John Maynard Keynes The General Theory of Employment, Interest, and Money. Houghton Mifflin Harcourt; First edition (April 15, 2016). 416 pages.
2. Mielton Friedman, Anna Jacobson Schwartz A Monetary History of the United States, 1867–1960, Prienceton University Press (November 1, 1971), 888 pages.
3. Офіційний сайт інформаційного агентства «Мінфін». URL: <https://minfin.com.ua/ua/>
4. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/control/uk/index>

Додаткова інформація

Детальнішу інформацію щодо методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи та

повного списку літератури наведено у Робочій програмі навчальної дисципліни.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів ДУІТ:

[Кодекс академічної доброчесності Державного університету інфраструктури та технологій](#)
[Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Державному університеті та технологій](#)

[Положення про Комісію з академічної доброчесності у ДУІТ та Комісію з етики та управління конфліктами у сфері академічної доброчесності у ДУІТ](#)

Порушення [Кодексу академічної доброчесності ДУІТ](#) є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним.

Списування під час контрольних заходів заборонені.

Усі письмові роботи, виконані в електронному вигляді (реферати), перевіряються на наявність плагіату згідно з [Положенням про порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних наукових та інших робіт на наявність ознак академічного плагіату у ДУІТ](#). У випадках виявлення порушення – реагування відповідно до [Кодексу академічної доброчесності ДУІТ](#).

Щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік) навчання може відбуватися в онлайн (або змішаній) формі за погодженням із деканом факультету.

Неформальна освіта

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується [«Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ»](#).